

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

12. detsember 2019*

Eelotsusetaotlus – Vastuvõetavus – Elektri siseturu ühiseeskirjad – Direktiiv 2009/72/EÜ – Kohaldamisala – Artikkel 3 – Eesmärgid – Diskrimineerimiskeelu põhimõte – Reguleeritud sektorites tegevusluba omavate üksuste tulult arvestatav erimaks – Elektrisektor

Kohtuasjas C-376/18,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovaki Vabariigi kõrgeim kohus) 31. mai 2018. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 7. juunil 2018, menetluses

Slovenské elektrárne a.s.

versus

Úrad pre vybrané hospodárske subjekty, varem Daňový úrad pre vybrané daňové subjekty,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja president E. Regan, kohtunikud I. Jarukaitis, E. Juhász, M. Ilešič ja C. Lycourgos (ettekandja),

kohtujurist: E. Tanchev,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Slovenské elektrárne a.s., esindaja: *advokát* R. Prekop,
- Slovakkia valitsus, esindaja: B. Ricziová,
- Euroopa Komisjon, esindajad: R. Lindenthal ja O. Beynet,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: slovaki.

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiivi 2009/72/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/54/EÜ (ELT 2009, L 211, lk 55) tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud Slovenské elektrárne a.s. ja Úrad pre vybrané hospodárske subjekty, varem Daňový úrad pre vybrané daňové subjekty (teatavate maksukohustuslaste maksuamet, Slovakkia; edaspidi „maksuamet“) vahelises kohtuvaidluses, mis puudutab selliste liikmesriigi õigusnormide õiguspärasust, mis kehtestavad erimaksu, millega maksustatakse reguleeritud valdkondades nagu elektrienergia tarnimine tegevusluba omavate üksuste (edaspidi „reguleeritud üksused“) tulu.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiivi 2009/72 põhjendustes 1, 3–5 ja 7 on märgitud:
 - „(1) Euroopa [Liidus] alates 1999. aastast järk-järgult välja kujundatud elektrienergia siseturu eesmärk on pakkuda kõigile Euroopa Liidu tarbijatele – nii kodanikele kui ka ettevõtjatele – tõelist valikuvõimalust, uusi ettevõtlusvõimalusi ja rohkem piiriülest kaubandust, et saavutada tõhususe kasv, konkurentsivõimelised hinnad, kõrgemad teenindusstandardid ning toetada varustuskindlust ja säästlikkust.
 - [...]
 - (3) Liidu kodanikele asutamislepinguga tagatud vabadused – muu hulgas kaupade vaba liikumine, asutamisevabadus ja teenuste osutamise vabadus – on saavutatavad üksnes täiesti avatud turul, kus kõik tarbijad saavad vabalt valida tarnijaid ja kõik tarnijad saavad vabalt teenindada oma tarbijaid.
 - (4) [...] Eelkõige ei eksisteeri mittediskrimineeriv võrgule juurdepääs ja võrdselt tõhus õigusalaane järelevalve kõigis liikmesriikides.
 - (5) Elektrivarustuse kindlus on olulise tähtsusega Euroopa ühiskonna arengu jaoks, jätkusuutliku kliimamuutuse alase poliitika elluviimiseks ning konkurentsivõime edendamiseks siseturul. [...]
 - [...]
 - (7) Komisjoni 10. jaanuari 2007. aasta teatises [Euroopa Nõukogule ja Euroopa Parlamendile (COM (2007) 1 (final))] „Euroopa energiapoliitika“ rõhutati, et oluline on viia lõpule elektrienergia siseturu loomine ning kehtestada võrdsed tingimused kõikidele [liidu] elektriettevõtjatele. [...]“.
- 4 Selle direktiivi artikkel 1, mis käsitleb direktiivi sisu ja reguleerimisala, sätestab:

„Käesoleva direktiiviga kehtestatakse elektrienergia tootmise, edastamise, jaotamise ja tarnimise ühiseeskirjad koos tarbijakaitse sätetega konkurentsivõimeliste energiaturgude täiustamiseks ja integreerimiseks [liidus]. Selles sätestatakse elektrisektori korraldamise ja toimimise, avatud turulepääsu, pakkumismenetluste kriteeriumide ja protseduuride ning lubade andmise ja võrkude haldamise eeskirjad. Direktiivis sätestatakse ka universaalteenuse osutamise kohustused ja elektritarbijate õigused ning selgitatakse konkurentsinoodeid.“

5 Direktiivi artikkel 3 „Avalike teenuste osutamise kohustus ja tarbijakaitse“ sätestab:

„1. Liikmesriigid tagavad oma institutsioonilise korra alusel ja võttes asjakohaselt arvesse subsidiaarsuse põhimõtet, kuid ilma et see piiraks lõike 2 kohaldamist, et elektriettevõtjad tegutseksid käesoleva direktiivi põhimõteteid järgides konkurentsivõimelise, turvalise ja looduskeskkonda säästva elektrituru loomise nimel ning et ettevõtjaid õiguste ja kohustuste osas ei diskrimineeritaks.

2. Liikmesriigid võivad asutamislepingu asjakohaseid sätteid, eelkõige artiklit 86 täielikult arvesse võttes ja üldist majandushuvi silmas pidades kehtestada elektrisektori ettevõtjatele avalike teenuste osutamise kohustused, mis on seotud turvalisusega, sealhulgas varustuskindlusega, tarnete korrapärasuse, kvaliteedi ja hinnaga ning keskkonnakaitsega, sealhulgas energiatõhususe, taastuvate energiaallikate ja kliimakaitsega. Need kohustused peavad olema selgelt määratletud, läbipaistvad, mittediskrimineerivad ja kontrollitavad ning tagama [liidu] elektriettevõtjatele võrdse juurdepääsu liikmesriikide tarbijaskonnale. [...].

3. Liikmesriigid tagavad, et kõikidele kodutarbijatele ja, kui liikmesriigid seda vajalikuks peavad, väikestele ettevõtetele [...] osutatakse universaalteenust, mis tähendab, et neil on õigus saada oma territooriumil kindlaksmääratud mahus elektritarneid mõistliku, hõlpsasti ja selgelt võrreldava, läbipaistva ja mittediskrimineeriva hinnaga. Universaalteenuse osutamise tagamiseks võivad liikmesriigid kindlaks määrata viimasena vastutava tarnija. [...].

[...]

10. Liikmesriigid rakendavad sotsiaalse ja majandusliku ühtekuuluvuse ning keskkonnakaitse eesmärkide saavutamiseks meetmeid, mis hõlmavad energiatõhusust edendava nõudluse juhtimise meetmeid ning kliimamuutustega võitlemise vahendeid ja vajaduse korral varustuskindlust. Need meetmed võivad eelkõige ja vajadusel kõiki olemasolevaid siseriiklikke ja [liidu] vahendeid kasutades anda majanduslikke stiimuleid vajaliku võrgu-infrastruktuuri, sealhulgas võrkude vastastikuse ühendamise võimsuse hooldamiseks ja ehitamiseks.

[...]“.

Slovaki õigus

6 26. juuli 2012. aasta seadusega nr 235/2012, millega kehtestatakse erimaks ettevõtlustulult, mis on saanud reguleeritud sektorites, ning muudetakse ja täiendatakse muid seadusi (zákon č. 235/2012 Z.z. o osobitnom odvode z podnikania v regulovaných odvetviach a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov, nr 60/2012 Z. z.) (edaspidi „seadus nr 235/2012“), kehtestati reguleeritud sektorites nagu elektrisektor tegutsevate teatavate üksuste tulult erimaks (edaspidi „erimaks“).

7 Euroopa Kohtule esitatud toimikust nähtub, et selle seaduse seletuskirja kohaselt oli nimetatud erimaksu eesmärk „tagada majanduskriisiga võitlemiseks tehtavate jõupingutuste õiglasem jaotus, samuti tagada majanduskasvu kiirendamiseks ressurside tõhusam rakendamine ja seega täiustada riigi tulude kogumise aluseks olevat baasi“.

8 Nimetatud seaduse artikli 3 lõigetes 1, 3 ja 4 on sätestatud:

„1. Reguleeritud üksus on iga isik või välismaise äriühingu püsiv tegevuskoht, kes

a) omab tegevusluba järgmistel tegevusaladel:

(1) energiasektoris eriseaduse kohaselt Úrad pre reguláciu sieťových odvetví [põhivõrku korraldav asutus, Slovakkia] põhivõrgu suhtes väljastatud loa alusel [...];

[...]

(11) punktides 1–10 nimetatud tegevusaladel teises Euroopa Liidu liikmesriigis [või] Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalisriigis väljastatud loa alusel ja [...]

b) leiab, et tulu, mille ta teenis punktis a nimetatud tegevusalal sel majandusaastal, mil ta sai loa tegutsemiseks punktis a nimetatud tegevusalal, moodustab vähemalt 50% tema majandusaasta tuludest. [...]

[...]

3. Üksust või välismaise äriühingu püsivat tegevuskohta, mis omab tegevusluba lõike 1 punktis a nimetatud tegevusaladel, käsitatakse reguleeritud üksusena sellise majandusaasta kõikidel arvestusperioodidel, mille kestel tema tulu lõike 1 punktis a nimetatud tegevusaladelt on vähemalt 50% tema majandusaasta kogutuludest, isegi kui ta ei ole ette näinud, et tulu lõike 1 punktis a nimetatud tegevusaladelt moodustab sel majandusaastal vähemalt 50% tema majandusaasta kogutuludest, või kui tulu lõike 1 punktis a nimetatud tegevusaladelt artikli 13 lõikes 1 määratletud majandusaastal ei ulatu vähemalt 50%ni tema majandusaasta kogutuludest; reguleeritud üksus on kohustatud maksuhaldurit sellest asjaolust teavitama hiljemalt tuludeklaratsiooni esitamise tähtpäevaks.

4. Kui üksusest või välismaise äriühingu püsivast tegevuskohast on saanud reguleeritud üksus, ei kaota ta seda staatust isegi siis, kui tema tulu lõike 1 punktis a nimetatud tegevusaladelt sel majandusaastal, mil ta sai loa tegutsemiseks lõike 1 punktis a nimetatud tegevusalal, ei moodusta vähemalt 50% tema majandusaasta kogutuludest.“

9 Seaduse artikli 12 lõikes 6 on sätestatud:

„Maksu tasumisega ei saa põhjendada erisätetega kehtestatud reguleeritud hinna tõstmist [...] ja tasutud maksu ei loeta kuluks, mida võib reguleeritud hinna arvutamisel arvesse võtta.“

10 Seaduse nr 235/2012 artikli 13 lõige 1 sätestab:

„Üksus või välismaise äriühingu püsiv tegevuskoht, mis omas 1. septembril 2012 tegevusluba artikli 3 lõike 1 punktis a nimetatud tegevusaladel ja teenis neil tegevusaladel tulu, mis käesoleva seaduse jõustumisele eelneval aastal moodustas vähemalt 50% tema majandusaasta kogutuludest, on reguleeritud üksus käesoleva seaduse tähenduses. Selline reguleeritud üksus on kohustatud tasuma maksu alates selle sissenõutavaks muutumisest 2012. aasta septembris, kui käesoleva seaduse jõustumisele eelneva majandusaasta tulem moodustab vähemalt artikli 4 lõikes 2 ette nähtud maksustatava väärtuse. Eespool nimetatud majandusaastaks loetakse käesoleva seaduse jõustumisele vahetult eelnevat majandusaastat, mille kestel tekkis kohustus pidada nõuetekohast majandusarvestust ja esitada see koos tuludeklaratsiooniga [...] enne käesoleva seaduse jõustumist. [...]“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

11 Slovenské elektrárne on Slovakkia reguleeritud üksus, mis tarnib elektrit ja omab selleks põhivõrku korraldava asutuse väljastatud luba (edaspidi „luba“).

12 Maksuamet tegi seaduse nr 235/2012 alusel kohustuslike maksete kohta, sealhulgas erimaks, maksuotsuse summas 11 298 797,52 eurot, mis äriühingul tuli 2015. maksustamisaasta eest tasuda.

13 Slovenské elektrárne esitas maksuotsuse peale kaebuse Krajský súd v Bratislavele (Bratislava maakonnakohus, Slovakkia) eelkõige seetõttu, et riigisisised õigusnormid, mille alusel maksuotsus koostati, ei ole liidu õigusega kooskõlas. Maksuamet märkis oma vastuses, et seaduse nr 235/2012

seletuskirjast nähtub, et selle eesmärk on tagada majanduskriisiga võitlemiseks tehtavate jõupingutuste õiglasem jaotus, vähendada eelarvepuudujääki, viies selle 3%ni sisemajanduse kogutoodangust ja kaasata reguleeritud sektorites tegutsevad ettevõtjad riigi rahandusolukorra parandamisse.

- 14 Krajský súd v Bratislave (Bratislava maakonnakohus) tühistas 9. veebruari 2017. aasta otsusega maksuotsuse põhjusel, et maksuamet ei käsitlenud õiguslikult piisavalt Slovenské elektrárne kaebust, mis puudutas riigisiseste õigusnormide vastuolu liidu õigusega.
- 15 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul, Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovakkia kõrgeim kohus), kellele esitati viimati nimetatud kohtuotsuse peale kassatsioonkaebus, on kahtlusi erimaksu kokkusobivuses direktiiviga 2009/72.
- 16 Eelotsusetaotlusest ja Euroopa Kohtule esitatud kirjalikest seisukohtadest nähtub selle kohta, et maksu kohaldatakse reguleeritud üksustele, milleks on eelkõige loa saanud elektritarnijad, mis saavad või eelduslikult saavad vähemalt 50% oma kogutulust tegevusest reguleeritud sektorites. Reguleeritud üksuste hulka kuuluvad nii üksused, kes on Slovakkia maksuresidendid (edaspidi „liikmesriigi reguleeritud üksused“) kui ka väljaspool Slovakkia asuvad maksuresidendid (edaspidi „välismaised reguleeritud üksused“); teisena nimetatud kategooria hõlmab välismaiseid reguleeritud üksusi, kellele on antud luba tegevusloa alusel, mille nad on saanud oma päritoluriigis (nn loadokument). Olgugi et esimestel tuleb tasuda erimaksu tulult, mis on saadud tegevusest nii Slovakkias kui välismaal, tuleb teisena nimetatud üksustel seda tasuda üksnes nimetatud liikmesriigis toimunud tegevusest saadud tulult. Igal reguleeritud üksusel tuleb asjaomasel maksustamisperioodil erimaksu tasuda sellegipoolest üksnes juhul, kui tema majandustegevusest saadav tulu kõnealusel maksustamisperioodil on vähemalt 3 000 000 eurot.
- 17 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub kõigepealt selgitada, kas erimaks eirab direktiiviga 2009/72 taotletavat eesmärki, kuna takistab täielikult konkurentsile avatud elektrituru arendamist. Esiteks, see maks mõjutab väidetavalt asjaomaste reguleeritud üksuste vabadust kehtestada välismaistel turgudel elektrienergia tarnimiseks täielikult konkurentsivõimeline hind ja kahjustab seega konkurentsi neil turgudel. Teiseks, nimetatud maksu ei arvestata mitte üksnes asjaomaste reguleeritud üksuste sellelt tulult, mida nad saavad reguleeritud tegevusest, mille jaoks on neile antud luba, vaid ka tulult, mis kaasneb muu tegevusega. Järelikult võib see maks heidutada uute ettevõtjate sisenemist Slovakkia ja välismaistele elektrienergia tarnimise turgudele. Kolmandaks võib erimaks mõjutada liikmesriigi reguleeritud üksuste konkurentsivõimet välismaistel turgudel, kuna erinevalt välismaistest reguleeritud üksustest, tuleb neil seda maksu tasuda viimati mainitud turgudel toimunud tegevusest saadud tulult. Lõpuks märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et ainus viis reguleeritud üksusel nimetatud maksu tasumisest hoidumiseks on taotleda loa tühistamist.
- 18 Seejärel palub eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitada, kas erimaks võib kuuluda nende meetmete hulka, mida liikmesriigid võivad direktiivi 2009/72 artikli 3 lõigete 2, 3 ja 10 alusel võtta, ja seda isegi siis, kui nimetatud maks ei ole kliimamuutustega võitlemise vahend, ei taga varustuskindlust ega teeni muud selle direktiiviga taotletavat eesmärki. Lisaks, kuigi nimetatud kohtu sõnul võiks nõustuda, et nimetatud maksu eesmärk on majanduslik ja sotsiaalne ühtekuuluvus, jäävad kahtlused selle maksu proportsionaalsuse osas nimetatud direktiivi tähenduses, kuna esiteks võetakse seda liikmesriigi reguleeritud üksuste välismaal toimunud tegevusest saadud tulult, teiseks kohaldatakse seda reguleeritud üksustele üksnes seetõttu, et neil on luba, ning kolmandaks välistab seadus nr 235/2012, mis erimaksu kehtestab, asjaomase üksuse jaoks võimaluse kanda selle summa edasi lõpptarbijale.
- 19 Lõpuks uurib eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas seadus nr 235/2012 on kooskõlas läbipaistvuse ja diskrimineerimiskeelu põhimõttega ning põhimõttega, mille kohaselt peab liidus asuvaltel elektriettevõtjatel olema võrdne juurdepääs liikmesriikide tarbijaskonnale, keda on nimetatud direktiivi 2009/72 artiklis 3. Selle kohta märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et on võimatu kontrollida, kas erimaks võimaldab saavutada seadusega nr 235/2012 taotletavat eesmärki ja kas selle ajaliselt piiramatul

kohaldamine on selleks vajalik. Lisaks küsib nimetatud kohus, kas see seadus eirab diskrimineerimiskeelu põhimõtet, kuna liikmesriigi reguleeritud üksuste maksubaas, millel see maks põhineb, on suurem kui välismaistel reguleeritud üksustel.

20 Neil asjaoludel otsustas Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovaki Vabariigi kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas [direktiivi 2009/72] tuleb tõlgendada nii, et selle direktiivi eesmärgi ja eelkõige artikliga 3 on vastuolus sellised liikmesriigi õigusnormid, nagu on arutusel põhikohtuasjas ja millega on kehtestatud erimeede, mis seisneb kohustuslikus maksus, mida tasuvad reguleeritud üksused, kaasa arvatud asjaomase liikmesriigi pädeva reguleeriva asutuse poolt väljastatud elektrienergia tarnimise loa omanikud [...], kusjuures maks määratakse kindlaks majandustulemuste põhjal mitte ainult riigi tasandil, vaid ka välismaal tegutsemise tulemusena, mistõttu see maks:
- i) mõjutab reguleeritud üksuste vabadust määrata igati konkurentsivõimeline hind elektrienergia tarnimise eest välisturgudel ja seega ka neil turgudel konkureerimise protsessi;
 - ii) vähendab reguleeritud üksuste konkurentsivõimet võrreldes Slovakkia elektriturul tegutsevate välismaiste elektritarnijatega, kui mõlemad tarnivad elektrienergiat ka konkreetsetel välisturul, kuna välismaine ettevõtja ei ole kohustatud tasuma sellist kohustuslikku maksu elektrienergia tarnimise eest välismaal;
 - iii) takistab uute konkurentide pääsu elektriturule nii Slovaki Vabariigis kui ka välismaal, kuna sellist kohustuslikku maksu tuleb tasuda ka reguleerimata tegevusega teenitud tulult ja seda isegi siis, kui hiljem, pärast teatava ajavahemiku möödumist, on neil küll elektrienergia tarnimise luba, kuid sellelt teenitud tulu võrdub nulliga;
 - iv) võib sundida Slovakkia reguleeritud üksusi taotlema [Slovakkia] reguleerivalt asutuselt loa tühistamist või välismaiseid elektritarnijaid taotlema oma päritoluriigi reguleerivate asutuste väljastatud elektrienergia tarnimise loa tühistamist, kuna selle loa tühistamine on isiku jaoks, kes ei soovi tasuda nimetatud maksu ka oma muult tegevuselt, ainus võimalus vabaneda vaidlusaluste õigusnormidega ette nähtud reguleeritud üksuse staatusest?
2. Kas [direktiivi 2009/72] tuleb tõlgendada nii, et nende meetmete hulka, mida see direktiiv lubab liikmesriikidel kehtestada, isegi kui need oleksid vastuolus direktiivi eesmärkidega, ei kuulu selline erimeede, nagu on arutusel põhikohtuasjas ja mis seisneb kohustuslikus maksus, mida tasuvad reguleeritud üksused, kaasa arvatud asjaomase liikmesriigi pädeva reguleeriva asutuse väljastatud elektrienergia tarnimise loa omanikud, kusjuures maks määratakse kindlaks majandustulemuste põhjal, kaasa arvatud välismaal tegutsemise tulemusena saadud tulem, kuna see meede ei ole kliimamuutuste vastu võitlemise vahend, ei taga energiavarustuskindlust ega teeni ka ühtki muud [direktiiviga 2009/72] taotletavat eesmärki?
3. Kas [direktiivi 2009/72] tuleb tõlgendada nii, et sellised liikmesriigi õigusnormid, nagu on arutusel põhikohtuasjas, millega on kehtestatud erimeede, mis seisneb kohustuslikus maksus, mida tasuvad reguleeritud üksused, kaasa arvatud asjaomase liikmesriigi pädeva reguleeriva asutuse poolt väljastatud elektrienergia tarnimise loa omanikud, kusjuures maks määratakse kindlaks majandustulemuste põhjal, kaasa arvatud välismaal tegutsemise tulemusena saadud tulem, ei vasta läbipaistvuse, diskrimineerimiskeelu ja direktiivi artiklis 3 sätestatud tarbijaskonnale võrdse juurdepääsu nõuetele, kuna need koormavad reguleeritud üksust ja (elektri tarnimiselt või muult tegevuselt) välismaal saadud tulu, samas kui isik, kes on saanud elektrienergia tarnimise loa oma päritoluriigis väljastatud loadokumendi alusel, on kohustatud seda tasuma ainult [Slovakkias] teenitud tulult?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Vastuvõetavus

- 21 Slovakkia valitsus ja Euroopa Komisjon vaidlustavad eelotsusetaotluse vastuvõetavuse.
- 22 Slovakkia valitsus väidab sisuliselt, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei määratle piisavalt täpselt faktilist ja õiguslikku raamistikku ega ole esitanud konkreetseid põhjuseid, miks ta otsustas paluda liidu õiguse tõlgendamist.
- 23 Lisaks leiab komisjon, et direktiiv 2009/72 ei ole esitatud küsimustele vastamiseks asjakohane ja seetõttu ei ole seda põhikohtuasja lahendamiseks vaja tõlgendada. Nimetatud institutsioon märgib selle kohta, et erimaks ei puuduta mitte üksnes elektrienergia tarnimise sektoris, vaid ka muudes sektorites reguleeritud üksusi. Seega ei kohaldata nimetatud maksu elektrienergia tarnimisele kui sellisele, vaid seda arvestatakse asjaomase üksuse tulemusaruande põhjal. Pealegi ei ole selle maksu näol tegemist meetmega, mille eesmärk on korraldada elektrienergia tarnimist, vaid see on olemuselt üldine maksumeede, mis aitab kaasa riigieelarve täitmisele.
- 24 Sellega seoses tuleb märkida, et vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale eeldatakse, et liidu õiguse tõlgendamise küsimused, mille liikmesriigi kohus on esitanud õiguslikus ja faktilises raamistikus, mille ta on määratlenud omal vastutusel ja mille paikapidavust Euroopa Kohus ei pea kontrollima, on asjakohased. Liikmesriigi kohtu esitatud eelotsusetaotluse saab Euroopa Kohus jätta läbi vaatamata vaid siis, kui on ilmne, et liidu õigusnormi tõlgendamine, mida liikmesriigi kohus palub, ei ole mingil viisil seotud põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, või ka juhul, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele või mõista põhjusi, miks liikmesriigi kohus leiab, et tal on vaja vastuseid neile küsimustele, et lahendada tema menetluses olev kohtuasi (5. septembri 2019. aasta kohtuotsus Pohotovost', C-331/18, EU:C:2019:665, punkt 36 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 25 Seega, kuna eelotsuse menetlus algatatakse ELTL artikli 267 alusel Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse esitamisega, on möödapääsmatult vajalik, et liikmesriigi kohus selgitaks selles taotluses põhikohtuasja vaidluse faktilist ja õiguslikku raamistikku ja kasvõi minimaalselt põhjusi, mille alusel ta on valinud välja liidu õiguse sätted, mida ta palub tõlgendada, samuti seost, mille ta on tuvastanud nende sätete ja tema menetluses olevas kohtuasjas kohaldatavate riigisiseste õigusnormide vahel. Need eelotsusetaotluse sisu puudutavad kumulatiivsed nõuded on sõnaselgelt esitatud Euroopa Kohtu kodukorra artiklis 94 (vt selle kohta 9. märtsi 2017. aasta kohtuotsus Milkova, C-406/15, EU:C:2017:198, punktid 72 ja 73 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 26 Esimesena, mis puudutab kodukorra artikli 94 punktis a ette nähtud nõuet, et eelotsusetaotluse esitanud kohtul tuleb esitada teavet vaidluse eseme ja oluliste asjaolude kohta, siis tuleb märkida, et käesoleval juhul on eelotsusetaotluses täpsustatud, et põhikohtuasja vaidlus käsitleb Slovenské elektrárnele saadetud maksuotsuse õiguspärasust eelkõige seetõttu, et riigisisest õigusnormid, mille alusel see otsus vastu võeti, ei ole väidetavalt direktiiviga 2009/72 kooskõlas. Eelotsusetaotluse esitanud kohus esitab selle kohta nimetatud vaidluse oluliste asjaoludega seoses vajalikke täpsustusi.
- 27 Teisena, tuleb märkida, et nimetatud taotlus on kooskõlas kodukorra artikli 94 punktiga b, kuna selles on välja toodud nende riigisiseste õigusnormide sisu, mis võivad olla põhikohtuasjas kohaldatavad, st seaduse nr 235/2012 sätted.
- 28 Kolmandana, mis puudutab kodukorra artikli 94 punktis c mainitud nõuet, mis käsitleb ühest küljest põhjuseid, mille tõttu eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkis küsimus direktiivi 2009/72 tõlgendamise kohta, ja teisest küljest nimetatud direktiivi ja põhikohtuasjas kohaldatavate riigisiseste õigusnormide vahelist seost, siis tuleb märkida, et eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab omaenda hinnangutele

seoses küsimustega, mis tal tekkisid selle direktiivi, eelkõige artikli 3 lõigete 1–3 ja 10 tõlgendamise osas, samuti nende sätete ja riigisiseste õigusnormide vahelise seose osas. Nii tuleneb eelotsusetaotlusest, et nimetatud kohus küsib sisuliselt, kas seadus nr 235/2012, mis kehtestab erimaksu, järgib liidu õiguse sätetega ette nähtud kohustusi ja põhimõtteid.

- 29 Lõpuks, mis puudutab komisjoni väiteid, siis piisab kui märkida, et kui ei ole ilmne, et liidu õigusnormi tõlgendus ei ole mingil viisil seotud põhikohtuasja faktiliste asjaolude ega esemega, ei puuduta väide, et säte ei ole põhikohtuasjas kohaldatav, eelotsusetaotluse vastuvõetavust, vaid esitatud küsimuste sisu (vt selle kohta 4. juuli 2019. aasta kohtuotsus Kirschstein, C-393/17, EU:C:2019:563, punkt 28).
- 30 Eelnevatest kaalutlustest nähtub, et eelotsusetaotlus on vastuvõetav.

Sisulised küsimused

- 31 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub oma küsimustega, mida tuleks käsitleda koos, selgitada sisuliselt, kas direktiivi 2009/72, eelkõige selle artikli 3 lõikeid 1–3 ja 10 ning diskrimineerimiskeelu põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisised õigusnormid, mis kehtestavad erimaksu, mida tuleb tasuda nii liikmesriigis endas kui ka välismaal tegutsemise tulemusena saadavalt tulult ettevõtjatel, kes tegutsevad ametiasutuse väljastatud loa alusel erinevates reguleeritud sektorites, sealhulgas ettevõtjatel, kellel on riigi pädeva asutuse väljastatud elektrienergia tarnimise luba.
- 32 Sellega seoses tuleb täheldada, et direktiivi 2009/72 põhjendustest 3–5 ja 7 nähtub, et direktiivi peamine eesmärk on luua avatud ja konkurentsivõimeline elektrienergia siseturg, kus kõik tarbijad saavad vabalt valida tarnijaid ja kõik tarnijad saavad vabalt teenindada oma tarbijaid, kehtestada sellel turul võrdsed tingimused, tagada varustuskindlus ja võidelda kliimamuutustega.
- 33 Selle direktiivi artikli 1 kohaselt kehtestatakse asjaomase direktiiviga elektrienergia tootmise, edastamise, jaotamise ja tarnimise ühiseeskirjad koos tarbijakaitse sätetega konkurentsivõimeliste energiaturgude täiustamiseks ja integreerimiseks liidus. Selles sätestatakse elektrisektori korraldamise ja toimimise, avatud turulepääsu, pakkumismenetluste kriteeriumide ja protseduuride ning lubade andmise ja võrkude haldamise eeskirjad. Direktiivis sätestatakse ka universaalteenuse osutamise kohustused ja elektritarbijate õigused ning selgitatakse konkurentsinoõudeid.
- 34 Direktiivi 2009/72 artikli 3 lõikes 1 on sätestatud, et liikmesriigid tagavad oma institutsioonilise korra alusel ja võttes asjakohaselt arvesse subsidiaarsuse põhimõtet, kuid ilma et see piiraks lõike 2 kohaldamist, et elektriettevõtjad tegutseksid käesoleva direktiivi põhimõtteid järgides konkurentsivõimelise, turvalise ja looduskeskkonda säästva elektrituru loomise nimel ning et ettevõtjaid õiguste ja kohustuste osas ei diskrimineeritaks.
- 35 Lisaks on direktiivi 2009/72 artikli 3 lõigete 2, 3 ja 10 eesmärk sisuliselt piiritleda vastavalt avalike teenuste ja universaalteenuste osutamise kohustusi ning majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse ja keskkonnakaitse alaseid meetmeid, mida liikmesriigid võivad elektrisektori ettevõtjatele ette näha.
- 36 Diskrimineerimiskeelu põhimõtte puhul, mis on liidu õiguse üldpõhimõtete lahutamatu osa, nähtub Euroopa Kohtu praktikast, et see põhimõte on liikmesriikidele siduv, kui põhikohtuasjas käsitletav riigisisene olukord kuulub liidu õiguse kohaldamisalasse või rakendab liidu õigust (vt selle kohta 7. novembri 2019. aasta kohtuotsus UNESA jt, C-80/18–C-83/18, EU:C:2019:934, punkt 47 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 37 Käesolevas asjas tuleb märkida, et pidades silmas eelotsusetaotluses ja Euroopa Kohtule esitatud toimikus sisalduvat teavet, samuti Slovakkia valitsuse kirjalikes seisukohtades märgitud, ei ole erimaksu kehtestava seaduse nr 235/2012 eesmärk piiritleda elektrienergia tarnimist, näha ette elektrituru korraldamise ja toimimise üksikasjalikud eeskirjad, sõnastada tarbijate õigusi selles valdkonnas ega selgitada konkurentsialaseid kohustusi.
- 38 Seevastu nähtub nii eelotsusetaotluses kui ka Euroopa Kohtule esitatud kirjalikes seisukohtades välja toodud andmetest, et selle seadusega kehtestatud erimaks on olemuselt üldine maksumeede ja eelkõige otsene maks, mida arvestatakse nimetatud seaduses märgitud majandussektorites tegutsevate ettevõtjate kogutulult. Nende andmete kohaselt on sellel maksul vastavalt seaduse nr 235/2012 seletuskirjale esiteks eelarveline eesmärk, millega vähendada valitsemissektori eelarvepuudujääki ja võidelda majanduskriisiga, teiseks kohaldatakse seda reguleeritud sektorites tegutsevate ettevõtjate suhtes nii energiasektoris kui ka paljudes teistes majandussektorites, ja kolmandaks, seda ei kohaldata mitte elektrienergia tarnimise kui sellise suhtes, vaid seda arvestatakse asjaomase reguleeritud üksuse tulemusaruande põhjal.
- 39 Selle kohta tuleb märkida, et kuna direktiivi 2009/72 eesmärk on elektrienergia siseturu loomine, kasutas liidu seadusandja EÜ artikli 95 lõikes 1 ette nähtud seadusandlikku tavamenetlust meetmete võtmiseks, et ühtlustada siseturu rajamiseks ja toimimiseks liikmesriikide õigus- ja haldusnorme (7. novembri 2019. aasta kohtuotsus UNESA jt, C-80/18–C-83/18, EU:C:2019:934, punkt 49).
- 40 Vastavalt EÜ artikli 95 lõike 2 sõnastusele ei kohaldata artikli 95 lõiget 1 aga maksusätete suhtes (7. novembri 2019. aasta kohtuotsus UNESA jt, C-80/18–C-83/18, EU:C:2019:934, punkt 50).
- 41 Siit järeldub, et kuna direktiiv 2009/72 ei kujuta endast liikmesriikide maksusätete ühtlustamist puudutavat meedet, tuleb asuda seisukohale, et selle direktiivi sätteid, eelkõige artikli 3 lõikeid 1–3 ja 10 ei kohaldata selliste liikmesriigi õigusnormide suhtes nagu põhikohtuasjas, mis kehtestavad nendes õigusnormides nimetatud ettevõtjate tulult arvestatava erimaksu (vt analoogia alusel 7. novembri 2019. aasta kohtuotsus UNESA jt, C-80/18–C-83/18, EU:C:2019:934, punkt 51).
- 42 Kuna direktiiv 2009/72 on ainus liidu õigusakt, mille tõlgendamist eelotsusetaotluse esitanud kohus taotleb ja kuna Euroopa Kohtule esitatud toimikust ei nähtu, et põhikohtuasjas on kohaldatav mõni muu liidu õiguse säte, siis tuleb sedastada, et vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 36 viidatud kohtupraktikale ei saa Euroopa Kohus erimaksu analüüsida diskrimineerimiskeelu põhimõttest lähtudes.
- 43 Seetõttu nähtub kõikidest eeltoodud kaalutlustest, et direktiivi 2009/72, eelkõige selle artikli 3 lõikeid 1–3 ja 10 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus riigisisised õigusnormid, mis kehtestavad erimaksu, mida tuleb tasuda nii liikmesriigis endas kui ka välismaal tegutsemise tulemusena saadavalt tulult ettevõtjatel, kes tegutsevad ametiasutuse väljastatud loa alusel erinevates reguleeritud sektorites, sealhulgas ettevõtjatel, kellel on riigi pädeva asutuse väljastatud elektrienergia tarnimise luba.

Kohtukulud

- 44 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiivi 2009/72/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/54/EÜ, eelkõige selle artikli 3 lõikeid 1–3 ja 10 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus riigisiseseid õigusnormid, mis kehtestavad erimaksu, mida tuleb tasuda nii liikmesriigis endas kui ka välismaal tegutsemise tulemusena saadavalt tulult ettevõtjatel, kes tegutsevad ametiasutuse väljastatud loa alusel erinevates reguleeritud sektorites, sealhulgas ettevõtjatel, kellel on riigi pädeva asutuse väljastatud elektrienergia tarnimise luba.

Allkirjad